UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Eksamen i:	ME 102 — Innføring i fluidmekanikk.
Eksamensdag:	Lørdag 16. juni 1990.
Tid for eksamen:	09.00 – 15.00
Oppgavesettet er på 4 sider.	
Vedlegg:	Rottmann: Matematische Formelsammlung.
Tillatte hjelpemidler:	Ingen.

Kontroller at oppgavesettet er komplett
før du begynner å besvare spørsmålene.

Oppgave 1.

Vi betrakter to-dimensjonal stasjonær, friksjonsfri, virvelfri strøm av en homogen inkompressibel væske hvor det er ingen ytre krefter.

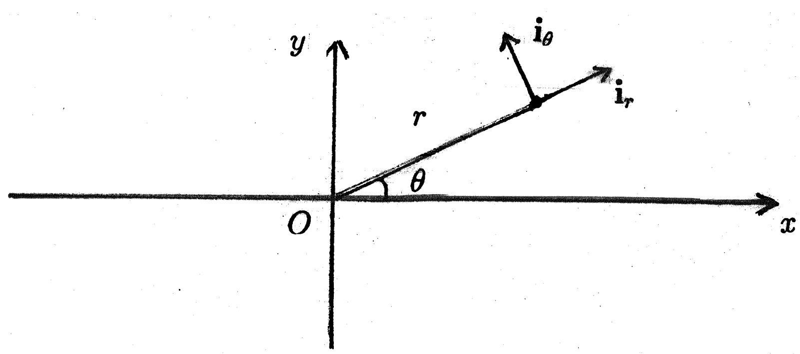

For å beskrive strømmen legger vi et kartesisk koordinatsystem (x, y) med origo i O og et polarkoordinatsystem (r, θ) som vist på figuren. Enhetsvektorene i polarkoordinatsystemet er $(\mathbf{i}_r, \mathbf{i}_\theta)$. Gradienten til en skalar β og

(Fortsettes side 2.)

divergensen til vektoren **v** i polarkoordinater er hhv. gitt ved

$$\nabla\beta = \frac{\partial\beta}{\partial r}\mathbf{i}_r + \frac{\partial\beta}{r\partial\theta}\mathbf{i}_\theta \quad \text{og} \quad \nabla\cdot\mathbf{v} = \frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}(rv_r) + \frac{\partial v_\theta}{r\partial\theta}$$

hvor (v_r, v_θ) er komponentene av **v**.

(a) Begrunn hvorfor strømhastigheten **v** kan avledes av et hastighetspotensiale ϕ. Hvilken likning må ϕ oppfylle?

(b) Vis at det eksisterer en strømfunksjon ψ og finn relasjonene mellom ϕ og ψ både i kartesiske og polar-koordinater.

(c) Vis at de følgende to hastighetspotensialer

$$\phi_1 = -Ux \qquad \text{og} \qquad \phi_2 = \frac{Q}{2\pi}\ln r\,, \qquad r \neq 0.$$

representerer mulige strømninger i væsken. U og Q er gitte positive konstanter.

(d) Finn strømfunksjonene ψ_1 og ψ_2 som tilsvarer hastighetspotensialene ϕ_1 og ϕ_2 og skisser strømlinjene. Hvilke tolkning kan en gi til konstantene U og Q?

(e) Vis at strømmen med hastighetspotensial $\phi = \phi_1 + \phi_2$ og strømfunksjonen $\psi = \psi_1 + \psi_2$ er en mulig strømning utenfor et legeme hvor overflaten er gitt ved

$$r = \frac{Q}{2\pi U}\frac{\theta}{\sin\theta}$$

Bestem bredden på legemet, $B = 2y$ når $x \to -\infty$ og skisser formen.

(f) Trykket i væsken langt oppstrøms fra legemet $(x \to \infty)$ betegnes p_∞. Bestem trykket langs overflaten av legemet.

(g) Bestem akselerasjonen for en væskepartikkel som flyter i feltet.

(h) Bruk impulslikningen og finn kraften som virker på legemet.

(Fortsettes side 3.)

Oppgave 2.

En kompressibel friksjonsfri gass fyller et langt tynt rør med lengde L og tverrsnittareal a som er lukket i begge ender. Ved likevekt er det uniform trykk- og tetthetsfordeling i gassen som betegnes henholdsvis med konstantene p_0 og ρ_0

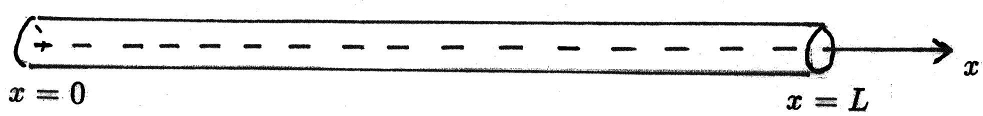

Vi legger x-aksen langs symmetriaksen i røret med origo i den ene enden som vist på figuren og betrakter plane en-dimensjonale lydbølger i gassen. Trykk og tetthets perturbasjonen p' og ρ' antaes bare å være funksjoner av x og tiden (t). Det totale trykket i gassen er da

$$p = p_0 + p'$$

og den tilsvarende tettheten er

$$\rho = \rho_0 + \rho'$$

og hastighetsfeltet er gitt ved

$$\mathbf{v} = u(x,t)\mathbf{i}$$

hvor $\mathbf{i}$ er enhetsvektoren i x-retning.

Vi antar også at tilstandsendringene i gassen er isentropisk (adiabatiske) slik at det eksisterer en barotropirelasjon

$$p = p(\rho)$$

og vi ser bort fra ytre krefter.

(a) Sett opp bevegelseslikningen og kontinuitetslikningen uttrykt ved de variable p, ρ og u.

(b) Anta at trykk-, tetthets- og hastighetsperturbasjonene er små slik at bevegelseslikningen og kontinuitetslikningen kan lineariseres. Utled de lineariserte likningene.

(Fortsettes side 4.)

(c) Lineariser barotropirelasjonen om likevektstilstanden og utlede bølgelikningen for trykkperturbasjonen p'

$$\frac{\partial^2 p'}{\partial t^2} - c^2 \frac{\partial^2 p'}{\partial x^2} = 0$$

og bestem konstanten c.

(d) Sett opp grenseflatebetingelsene for $u(x,t)$ ved rørendene $x = 0$ og $x = L$ og bestem de tilsvarende betingelsene på trykkperturbasjonen.

(e) Anta stående svingninger

$$p'(x,t) = \hat{p}(x) \cos \frac{2\pi t}{T}$$

Hvor T er svingetiden og $\hat{p}(x)$ er en funksjon av x. Bestem funksjonen $\hat{p}(x)$ når den maksimale trykkperturbasjonen settes lik p_m og finn den tilsvarende strømhastighet $u(x,t)$.

(f) Hva blir den *lengste* mulige svingetiden? Bestem denne svingetiden og den tilhørende frekvensen når $L = 3\,m$ og $c = 1500\,m/s$.

(g) Hvilke krav må være oppfylt for at en med god tilnærmelse kan foreta lineariseringen i (b)?

(h) Finn den totale kinetiske energien i røret.

SLUTT